

DÜNYA VE MEDENİYET TARİHİ /

KISA NOTLAR

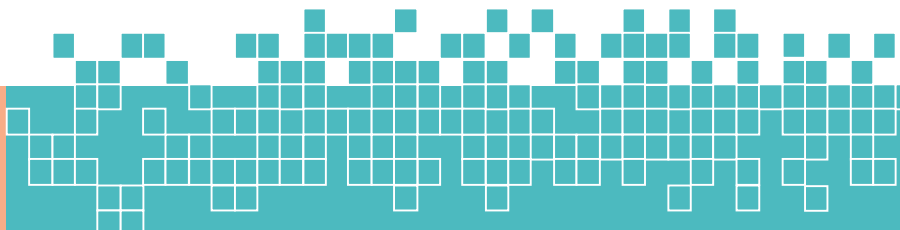
Günümüzdeki bilimsel verilere göre; yaşadığımız evrenin, yaklaşık 14,3 milyar yıl önce büyük patlama (Big Bang) adı verdiğimiz bir noktada yoğunlaşan enerji kaynağından oluştuğu kabul edilmektedir. Bu patlama ile sonsuz boşluğa dağılan toz bulutları içindeki ilk madde olan hidrojen iyonları birbirine çarparak yeni maddeler meydana getirdi. Kainattaki bütün maddeler o büyük patlamadan sonra meydana geldi. Milyonlarca yıl içinde onlardan oluşan ağır elementler (Demir, Nikel) yerçekimi etkisi ile yoğunlaşarak diğer elementleri çevresinde topladı ve nükleer kaynağı olan güneşleri onların çekim alanındaki yıldızları ve galaksileri meydana getirdi.

İçinde yaşadığımız dünyanın bulunduğu güneş sistemi ise yaklaşık 4,8 milyar yıl önce yine aynı şekilde bir toz bulutundan oluştu.

Dünya milyarlarca yıl süren oluşum aşaması sonunda giderek soğumaya başladı. Dünyanın en ortasında demir ve nikelden oluşan çekirdek (Core), onun çevresinde erimiş ağır madenlerden oluşan magma (lav), onun üstünde kara parçaları (litosfer) ve hava tabakası denilen atmosfer oluştu. Magma üzerinde yüzen beş önemli kıta kitlesinin hareketi ve birbiriyle sürtünmesi depremin nedenini oluşturdu.

Dünyaya 3,5 milyon yıl önce yaklaşık Mars büyüklüğünde bir gök cisminin (Theira isimli gezegen) çarpması sonucu büyük okyanusun olduğu yerden kopan parçalar uzaya savruldu. Bu parçalar yer çekiminin etkisi ile dünya etrafında dönmeye başladı, zamanla bu kara parçaları birleşti ve dünyanın uydusu olan Ay'ı oluşturdu. Bu çarpma sırasında dünya eksenini dik iken 22,7 derecelik bir eğime uğradı. Bu eğim güneş ışınlarının dünyaya geliş açısını etkilediği için mevsimler meydana geldi.

Daha sonra büyük olasılıkla dünyaya çarpan su taşıyan meteorlar veya kuyruklu yıldız sonucu dünyamız suyla tanıştı ve okyanuslar meydana geldi. Zamanla dünyamızda ilk hayat belirtisi ilk canlı, ilk hücre meydana geldi. Bunu milyarlarca yıl içinde evrim yoluyla çok hücreli canlılar izledi.

İlk tek hücreli canlı yaklaşık 3,5 milyar yıl önce ortaya çıktı. İlk çok hücreli canlı 1,7-2 milyar yıl önce, ilk omurgalı canlı ise 525 milyon yıl önce oluştu.

İlk insana benzer canlı ise yaklaşık 2,8 milyon yıl önce Güney ve Doğu Afrika'da ortaya çıktı (Homo habilis). Bu insansı canlılar 2-2,5 milyon yıl önce Doğu Afrika'dan çevreye yayılan ilk insan ataları bunlardı. İlk geçişin Kızıldeniz üzerinden Asya'ya olduğu sanılmaktadır.

Afrika'da giderek evrimleşen bu canlı türü; Homoerectus (ayağa kalkan ilk insansı) 1,8 milyon yıl önce, Homosapiens (ilk akıllı insansı) ise 250 000 yıl önce Orta Afrika görüldü. 150 bin yıl önce ilk akıllı insan topluluğu Homosapiens sapiens dediğimiz akıllı, çevreyi merak eden, neyi bilmediğini bilen, yorum yapan ve başkasına öğreten insansı canlı ortaya çıktı.

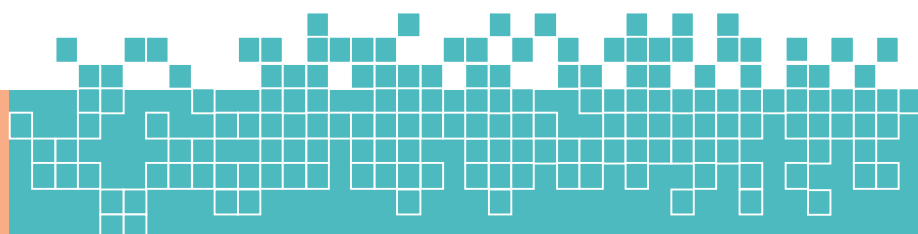
Bir süre sonra muhtemelen iklim ve beslenme sorunları nedeniyle bu insanlar (Homo Sapiens Sapiens) göç etmek zorunda kaldı. Zamanla Homo Erectus Asya'da, Homo Solinensis Endonezya'da, Neandertel insanı Avrupa'da ön plana çıktı.

ANTROPOSEN DÖNEMİ

İlk akıllı ve çevreyi algılama yeteneği olan, neyi bildiğini bilen, neye gereksinimi olduğunu anlayan, çevreyi değiştirebilen ve deneyimini aktarma yeteneği olan Homosapiens Sapiensle başlayan döneme "Antroposen" yani akıllı insan çağı denmektedir. Bu dönem bazı kaynaklara göre asıl etkisini 1950'den sonra yapılaşma işe ortaya koymuştur.

İnsan dışında hiçbir canlı neyi bildiğini veya bilmediğini ve kendini sorgulama aşamasına geçememiştir. Bütün hayvanlar ses çıkarmaktadır ancak bu sesin kelimeye ve konuşmaya dönüşmesi sadece insanda olmuştur. İnsan dışında hiçbir canlı türünde ben kimim, hayat nedir, ne olacağım gibi sorgulayıcı akıl ve bilinç yoktur.

Hayvanlar, hayatları boyunca içgüdüleri (Beslenme, üreme, korunma) ve çevre koşullarının yol açtığı mutasyon değişikliği ile yaşarlar. Yaşama bilinci yoktur. İnsanoğlu, akıl ile çevreyi algılama, yorum yapma, neye gereksinim duyduğunu anlama, eksikliğini bilme ve arama, pratik sonuç çıkarma, önlem alma ve çevreyi uygun amaçları için değiştirme ve organizasyon yapabilme yeteneği ile ayrı bir yere sahiptir. Bu gelişmenin beyin yapısı ile ilgisi vardı. Beynin hacmi ile vücut hacmi arasındaki oran beyin lehine ise o canlı daha akıllıdır. Ayrıca beyin kıvrımlarının fazlalığı da önemlidir.

İnsan ayağa kalkınca kadınların pelvis (kalça) yapısı değişime uğradı. Normal doğum zorlaştığı ve erken doğum arttığı için, kadının doğuma yakın evde istirahat etmesi gereği ortaya çıktı. Bu durum bebek bakımı gereği kadının evde kalmasını ve yerleşik düzeni gerekli kıldı. Çekirdek aile, iş bölümü gibi sosyal hayatı etkileyen gelişmeler oldu. Erkekler daha çok avcılık, toplayıcılık ve tarımla uğraştı.

İlk insanların ayağa kalkmaları ve rahat yürümeleri, ellerinin boş kalmasına ve dolayısıyla ellerini kullanma yeteneğinin artmasına yol açtı. Eller başka iş yapınca pratik hayatta olumlu değişiklikler, el mahareti ortaya çıktı. İlk basit aletler, takılar, duvar resimleri ve el sanatları ortaya çıktı.

Zamanla gelişmeyle beraber insanlar daha iyi beslenmeye başladı. Gıda almaya ve yemeye harcanan enerji azalınca düşünmeye harcanan enerji arttı. Nüfus artınca beslenme ve geçinme gereksinimini karşılamak için iki tür topluluk gelişti.

1. Tarım topluluğu

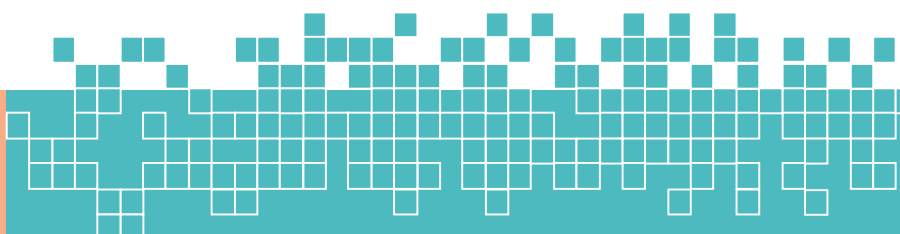
2. Avcı-Toplayıcı Topluluğu.

MÖ 9500 de Tarım Devrimi yaşanıyor. Üretim artıyor, ürün fazlalığı nedeniyle ticaret gelişiyor. Zamanla şehir devletleri oluşuyor. Bunlar daha büyük devletlere dönüşüyor. Mezopotamya ve Anadolu'da tarihte iyi bilinen devletler oluşuyor. Sümer, Elem, Akat, Babil , Hitit, Urartu vs gibi.

Ticarette takas dönemi uzun süre devam etti. Para ilk defa Lidya'da kullanılmaya başlandı (MÖ 640). Romalı Denarius 'un bastırıldığı madeni para zamanla "Dinar" adıyla Arapçaya geçti.

Kuzeye doğru ilk göç MÖ 60-70 000 yıl önce Afrika'dan Orta Doğuya oldu. Bu bölgede Homo Sapiens ile Neandertel insanının karşılaştığı ve karıştığı düşünülüyor. Zamanla Neandertel insanı asimile oldu ancak birçok genetik özelliği Homo Sapienslere geçti. Buradan Asya, Anadolu, Avrupa, tekrar Anadolu ve Orta Doğu'ya dönüşler oldu.

Asya'ya giden gruplar, Güneydoğu Asya, (Endonezya, Malezya, Avustralya) kuzeydoğuya gidenler Sibiryaya, Alaska ve o zamanlar birleşik olan Amerika kıtasına yayıldı.

Günümüzde genetik analizler (DNA ve Y Geni) dünyanın değişik yerlerindeki insanların Afrika'dan çıktuktan sonra nerelerden geçtiklerini ve hangi gruplarla karıştıklarını göstermektedir.

Dünyaya yayılan ilk insansı canlıların günümüze doğru yaşadıkları dönemler “Tarihten Önce” ve Tarihten Sonra” olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Burada ayırım kriteri yazının icadı olan MÖ 3000- MÖ 2500 yıllarıdır.

Tarihten önceki dönemler

Taş Devri: Paleolitik çağ (Mağara Dönemi). MÖ 2,8 milyon yılından MÖ 12000'e (En uzun dönem)

Cıvalı Taş Devri: MÖ 12 000 – 6 000 yıl Mezolitik çağ

Maden Devri: MÖ 6 000 yıl

Tunç (Bronz Devri): MÖ 4 000 yıl

Çağlara göre gelişim;

Paleolitik Çağ: Buzul çağı. Taş Devri MÖ 2,8 milyon yıl – MÖ 12 000 yıl
Sonlarına doğru ateş kontrol altına alındı.

Mezolitik Çağ: Cıvalı Taş Devri: MÖ: 12 000- 8000 yıl Üretim, yerleşme, ticaret,
Hayvan evcilleştirme, takas dönemi başladı

Neolitik Çağ: Maden çağı: MÖ 6000-4000

Bronz Çağı: MÖ 4000 – 3000 Tekerlek

Tarih Yazının İcadıyla Başladı

MÖ 3000-2500'de Mısır (Hiyeroglif) ve Mezopotamya'da (Sümerler/ Çivi yazısı) yazı kullanımını ile yeni bir dönem başladı. Çivi yazısını Sümerler, Sümer, Elam, Akad, Babil, Asur ve Hititler kullandı ve yazılı tarih başladı.

Latin harflerinin ilk örneği MÖ 1000 yılında Doğu Akdeniz kıyısındaki Fenikeliler (Ürdün) tarafından kullanıldı. Fenikeliler denizcilik ve ticarete ileri oldukları için Latin alfabesi kısa sürede Akdeniz’de Anadolu, Yunanistan ve İtalya kıyı şehirlerine taşındı.

Mezopotamya ve Mısır Medeniyeti, dünya medeniyet tarihinin başlangıcı sayılır. Buzul çağının (Paleolitik çağ) sona ermesiyle mağaralardan çıkan insanların sulak ve verimli topraklarda yerleşmeye başlaması, tarım ve hayvancılık, toplu yaşam, toplum içinde görevleri farklı sınıfsal farklılıklar (Din adamı, asker, yönetici, sıradan insan/köle) ilk şehirlerin oluşumu şehirler arası ticaret ve savaşlar giderek şehirlerin birleşmesi ile şehir devletinin oluşmasını sağladı. Mısır, Kuzey Mezopotamya (Güneydoğu Anadolu/Göbeklitepe) ve Anadolu’da daha sonra gelecek daha büyük devletlerin oluştuğu (Antik Yunan, Roma, Pers, Büyük İskender vs.) imparatorluk çağının ilk adımlarını oluşturdu.

Yine bu ilk dönemdeki devletler; günlük yaşam, günler, mevsimler, yasalar, astronomi, edebiyat, anıtsal yapılar ve inançlar, dinlere geçen öyküler konusunda günümüzdeki dünyayı şekillendiren ve etkileyen (hala) birçok kavram ve bilginin doğmasına yol açtı.

Babil Kralı Hamurabi, MÖ 1700 yılında “Hamurabi Kanunları”ile toplum düzeni ile ilgili yasaları ortaya koydu. Buna göre insanlar; Üst insanlar, sıradan insanlar ve köleler olarak sınıflandırıldı.

Bu arada özellikle Mısır ve Sümerlerde tıp alanındaki deneyimler modern tıbbın temellerini oluşturdu.

Gökyüzü ile ilgili gözlemlerin yapıldığı Sümerlerde kabul edilen bilgiler günümüze kadar geldi. Örnek olarak; Haftanın günleri Sümerlerden kalma bir kültür olarak bugünlere ulaştı.

Güneş: Sonne, Sunday, Pazar

Ay (Moon): Monday, Pazartesi

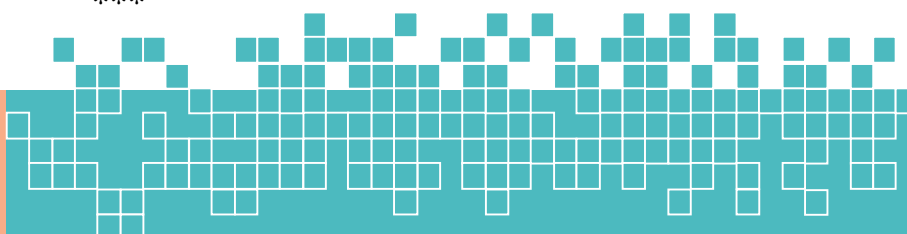
Mars: Mardi ,Salı

Merkür: Çarşamba

Venüs: Perşembe

Jüpiter: Cuma

Satürn: Saturday, Cumartesi

MEDENİYET TARİHİNDE ÖNEMLİ AŞAMALAR

Medeniyet tarihinde farklı ve giderek gelişen önemli dönemler yaşanmıştır. Dönemler arasındaki sürenin giderek azaldığı dikkat çekicidir.

1.Mağara Dönemi: MÖ 2 milyon yıldan MÖ 10 000-20 000 yıllarına devam etti. Henüz buzul çağı devam ettiği için insanlar mağaralarda kendi aile grupları içinde yaşadı. Kişi ve aileler arasında iletişim var ama ulaşım yoktu. Avcı-toplayıcı olarak beslendiler. Başka insan grupları ile bilgi ve kültür alışverişi olmadığı için yaşam tarzında önemli bir gelişim olmadı. İnsanlık tarihinin en uzun dönemidir. Son zamanlarında ateşi kontrol altına aldılar.

2. Yol Dönemi: MÖ 15 000-MÖ 500. Havaların ısınmasıyla sıcak ve yeşil alanlara yayılan insanlar toplu yaşama geçti, bazı hayvanlar evcilleştirildi, tarım başladı. İnsanlar MÖ 3500 yılında Mezopotamya'da tekerleği buldular ve kısa sürede yaygın olarak kullandılar. Tekerleğin kullanımı insanlık tarihinde bir dönüm noktası oldu. Tekerlek ile yayılma ve ulaşım yaygınlaştı, iletişim ile insanlar arasında bilgi, deneyim, kültür alışverişi ve ticaret başladı. Mezopotamya ve Mısır Medeniyetleri bu devrede ortaya çıktı. İlk büyük savaşlar bu devrede oldu.

3.At Dönemi (İmparatorluklar Dönemi): MÖ 500-1400. At, giderek ulaşım, ticaret ve savaşta vazgeçilmez bir gereç oldu. Bu devirde Akdeniz, Ortadoğu ve Asya'da büyük imparatorluk oluştu; atlılar, atlı arabalar, sonrasında silahlı organize büyük ordularla savaşlar yaşandı. Avrupa, Orta Asya, Orta Doğu gibi bölgelerde Roma, Bizans, Pers, Selçuklu, Osmanlı ve gibi büyük imparatorluklar dönemi yaşandı. 1500 yıl kadar devam etti.

4. Deniz Dönemi: 1400-1800. Avrupa'da başlayan Rönesans ve Reform ile deniz aşırı keşifler ve icatlarla yeni bir dönem başladı. Yeni kıtalar keşfedildi. Bilim, sanat ve teknoloji ve düşüncede önemli gelişmeler oldu. Dünya bilim, teknoloji ticarete önemli gelişmeler gösterdi. Avrupa'da büyük ve emperyal devletler oluştu. 300 yıl devam etti.

5. Uçak Dönemi: 20.yy. Havacılık gelişti ve kısa sürede dünyayı değiştirdi. Hava ulaşımı, ticaret ve savaş teknolojilerini etkiledi. Ulaşım daha hızlı, kolay oldu. Yaklaşık 70 yıl sonra yeni bir dönem başladı.

6. Bilgisayar Dönemi: 1970'ler den sonra yeni bir dönem başladı. Bilgisayar teknolojisi hayatın her aşamasını geliştirdi, kolaylaştırdı ve hızlandırdı. Bu dönem hala gelişerek devam etmektedir.

7.Uzay Dönemi:1960'tan sonra insanoğlunun uzaya çıkması ile başladı.1969'da aya ilk insan gönderildi. 1976'da Mars'a ilk uydu indirildi. Yaşadığımız güneş sisteminin diğer gezegenleri araştırıldı. Güneş sistemimizin dışına, galaktik alana uydular gönderildi.

8. Yapay zeka ve Robotlar Dönemi: 21.yy.la beraber başladı. Gelişerek devam ediyor.

Yakın gelecekte Ay ve Mars'ta önce araştırma merkezi sonra koloni kurulması ve daha sonra oradaki üslerin yardımıyla önce güneş sistemimiz, sonra Samanyolu içindeki güneş sistemleri ve daha ilerde galaksimiz ve belki de galaksiler arası yolculuk ve derin uzay yolculuğu ve araştırmalarına sıra gelecektir.

Giderek gelişen yapay zeka, robot teknolojisi, iletişim ve yeni enerji kaynakları ile nasıl bir döneme geçeceğimizi öngörmek bile heyecan verici görünüyor.

ANTİK YUNAN

MÖ 800 yıllarından itibaren Fenike, Mısır daha sonra Girit'ten gelenler ve kuzeyden gelen Dorlar, Eolar ile Anadolu'dan gelen İyonlar karışarak "Yunan Halkı" oluşturdu. Yunanlılar açık fikirli, demokrat insanlardı.

O dönemlerde en gelişmiş yerlerden biri Girit, Yunan Medeniyetinin öncüsü oldu.

Fenike – Mısır – Girit – Yunanistan arasında ticaret ve bilgi alışverişi bu devletleri zenginleştirdi ve geliştirdi. Yunan kültürü, Atina, Ege Adaları ve Anadolu kıyılarına yayıldı ve önemli bir medeniyetin gelişmesini sağladı. Kısa sürede felsefe, mimarlık ve birçok sanat dalı, tiyatro alanında büyük ilerleme oldu. Halk demokrasisinin temeli atıldı. Sonrasına da yön veren önemli filozof ve edebiyatçılar yetişti.

MÖ 490'da Yunanistan Perslerle savaşı kazandı ve Devlet haline geldi.

Atina yaşamak, Isparta savaşmak istiyordu, (Kurucuları Dorlar).

Antik Yunan'da devlet adamı olarak Perikles ortaya çıktı. Halk Meclisi ve temsilciler var yönetimde rol aldı. Amaç gerçeği ve güzeli bulmak amaçlandı.

Düşünce, Felsefe, Güzel Sanatlar, Resim, Heykel, Tiyatro ileri adımlar atıldı.

Aristo, Sokrat, Hipokrat, Diyojen ve diğer filozof ve düşünürler ortay çıktı.

Atina ve Isparta Savaşı sonrası (Peloponez Savaşı), Makedonya'dan gelen Filip ve İskender (Doğum MÖ 356). Yunanistan'da birliği sağladı (MÖ 338). Daha sonra doğuya yöneldi. Anadolu, İran, Hindistan, Mısır'ı aldı. MÖ 323 de Babil'de 33 yaşında öldü.

Dönemin iyi bilinen kraliçesi Kleopatra, Yunan asıllı bir kraliçe olarak tarihe geçti.

LEVANT ÜLKESİ

Akdeniz'in doğu kıyısındaki kara parçalarına Fenike, Lübnan, Ürdün bölgesine "Levant Ülkesi" denmektedir.

Levanten, Orta Doğu'da büyük kentlerde yaşayan batılı azınlıklara verilen isim olarak Osmanlı Devleti döneminde Selanik, İstanbul, İzmir, Beyrut'ta yaşayan batılı kişiler için kullanılmaktadır.

Fenikeliler denizci ve gemi ile ticaret yapan ve Latin harflerini ilk kullanan halk olarak bilinmektedir.

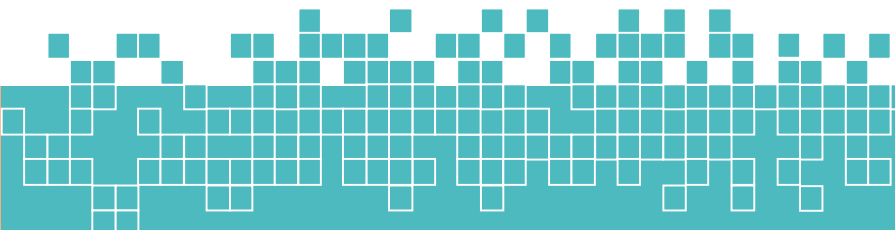
Ürdün, gemicilikte çok değerli olan sedir ağacı bakımından zengin olduğu için önem o dönemlerin dikkat çeken bir bölgesi oldu.

ANADOLU

Anadolu 'ya (Antik ismi Anatolia), MÖ 2000 yıllarında Karadeniz'den gelen Hatti, Hititler yayıldı. Aynı dönemde Frigler Batı Anadolu'da, İyonlar Ege'de yaşıyordu.

Orta, Doğu ve Güneydoğu'da Hurri, Urartu, Asur, Kuzey Mezopotamya'da Babil, Elam devletleri hüküm sürdü.

MÖ 1295 Kadeş Savaşı. Mısır, Hitit arasında yapıldı. Savaşın gerçek nedeni iki devlet sınırında bulunan bakır madenlerine sahip olmaktı.

Kadeş savaşı, iki taraf için de belirsiz sonuçla bitti. Kadeş Anlaşması tarihteki yazılı (Hiyelograf ve Çivi yazısı) ilk anlaşma olarak tarihe geçti. Aynı zamanda 19. Yy'da hiyelograf yazısının çözülmesine neden yardımcı oldu.

PERSLER

Persler, batıdan gelip İran'a yerleşen, Avrupa dili grubundan (İndian – European veya İndian-Germen Dil Grubu) bir ulus olarak tarih sahnesine çıktı. O zamandan günümüze Orta Doğu'da varlıklarını sürdüren ve önemli roller üstlenen bir devlet olarak varlığını sürdürdü.

MÖ 550-500 yılları... İran'dan gelen Persler, Asur, Kudüs ve Mısır'ı ele geçirdi.

Buna karşılık Yunanlılara karşı savaşı kaybettiler (Maraton Savaşı, MÖ 490). Darius (Dara) Perslerin o dönemdeki en bilinen kralı olarak bilinmektedir.

ROMALILAR

İtalya'da aynı dönemlerde şehir devletleri vardı. İtalya'ya kaçan Truva'lı mülteci Aeneas'ın Roma'da hayata gelen iki oğlu, Romus (Remus) ve Romülüs Roma'nın kurucusu olarak kabul edilmektedir (MÖ 753). Efsaneye göre bunları bir dişi kurt büyütülmüştür.

Roma Devleti, askeri özelliğinin yanında esas gelişme "Hukuk" alanında yapmıştı. Ayrıca çok başarılı ulaşım yolları ağı var (Kral Yolu).

Çevre devletlerle savaşarak Roma birliğini kurdu. MÖ 241 de Kartaca Komutanı Anibal ile savaştı. Roma İmparatorluğu adını MÖ 27 yılında aldı. İlk İmparator Augustos başa geçti.

Bu dönemde kuzeyden gelen Tötonlar ve Kimmerler'le savaşlar oldu.

Roma döneminde Avrupa'nın kuzeyinde bataklık bir bölgede yaşayan savaşçı Germenleri engellemek için MS 100 yılında Romalılar "Limes" denen setleri yaptılar.

İmparator Justinyen ilk takvimi hazırladı. Günler, haftalar, aylar yeniden düzenlendi. Bu takvim günümüzde de kullanılmaktadır.

Avrupa'da giderek büyük şehirler oluştu, Pitsburg, Viyana gibi.

Doğuya yayılan Romalıların yerleştiği yere “Romanya” adını aldı. (Daçya)

MS 313’ de Roma imparatorluğunun Hristiyanlığı kabul etmesi, dünya tarihinde çok önemli bir dönemi başlattı. Kısa sürede Hristiyanlık, Avrupa daha sonra misyonerlerle Afrika’da yayıldı. Amerika’nın keşfi ile yeni kıtaya geçti. Dünyanın en yaygın dini haline geldi.

MS 395 Roma İmparatorluğu Batı ve Doğu diye ikiye ayrıldı. Batı Roma bir süre sonra yıkıldı ancak Doğu Roma “Bizans” adıyla 1453’e kadar yaşıyor.

HİNDİSTAN

İlk yerli halka ait bilgiler MÖ 2500 yılına ait. Daha sonra Batıdan gelen insanlar Hindistan ve Pakistan Halklarının esasını oluşturdu, (İndian – European Dil Grubu).

Kast sistemi toplumda hakim sistemdi. Rahipler (Brahman)- Savaşçı – Parya’lar vardı.

Tanrı, Brahma’dır. Erişilmeye çalışılan Hiçlik Kavramına Nirvana denir.

Buda (MÖ 563-483), Budizm’in kurucusudur. Aydınlık veren demektir. Asıl adı Guatama’dır. Bo isimli ağacın altında düşünerek görüşlerini olgunlaştırdı.

Felsefesi: Az istersen az üzülürsün. Üzülmezsen mutlu olursun düşüncesidir.

Budizm, günümüzde o bölgedeki ülkelerde oldukça yaygındır.

ÇİN

Doğu Asya’nın en büyük ve kalabalık ülkesi Çin, dünya tarihinde çok önemli bir yere sahip oldukça eski (kadim) bir ülkedir. Barut ve ipek yanında tıp alanında da önemli gelişmelerin olduğu bir ülkedir.

Konfiçyus, MÖ 500 de yaşamış en ünlü düşünürdür. Felsefesi; Gelenek, görenek önemlidir, iyi insan ol, ahlaklı ve örnek ol.

Bir diğer önemli düşünür Tao’nun felsefesi; Hiçbir şey yapma, doğayı izle, sakin ve içine kapalı yaşa, şeklindedir.

Çin medeniyetinin en bilinen eserlerinden bir Çin Seddi'dir. İstilacı güçlere karşı koruma amacı için yapılan Çin Seddi, uzaydan görülebilen tek insan yapımı eserdir. Çin Seddi MÖ 2. yy. da yapılmaya başlanmış değişik zamanlardaki yapımı 1600'lü yıllara kadar devam etmiştir. Uzunluğu 20 000 km'yi bulmaktadır.

AVRUPA TARİHİNİ DEĞİŞTİREN GÖÇLER

Kavimler Göçü 350-800 yılları arasında Asya'dan gruplar halinde Hazar Denizinin kuzeyinden Avrupa'ya gelen Hun Türklerinin kitlesel göçüdür. Bu göç Avrupa'nın sosyal ve siyasal yapısını önemli ölçüde değiştirmiş ve şimdiki Avrupa Devletlerinin oluşmasında nemli derecede etkili olmuştur.

1.KAVİMLER GÖÇÜ

MS 400 yıllarında Çin'e giremeyen Orta Asya kavimleri, özellikle Hunlar, Batıya döndü ve Hazar'ın kuzeyinden (Kavimler Kapısı) Avrupa'ya akmaya başladı ve Avrupa'daki dengeleri bozdu. Germanleri sıkıştırdı, Germanlerin bir kolu olan Vizigotlar Roma'ya sığındı. Göç eden Hunlar MS 410 da Roma ele geçirirdi, ardından Galya (Fransa) ve İspanya işgal etti.

Germanlerden Vandallar ve Ostrogotlar, Fransa, İspanya, Sicilya, Afrika'ya kadar yayılmak zorunda kaldı.

2.KAVİMLER GÖÇÜ / ATTILA

Daha sonra Orta Asya'daki Avarlar ve Hunlar, Attila'nın komutasında bütün Avrupa'ya yeniden yayıldı. (2. Kavimler Göçü / 567) Macaristan, Almanya ve Avrupa, Hunların işgaline uğradı. Avrupa Hun Devleti kuruldu.

Attila, önce Roma'yı kuşattı, MS 444 de Papa ile anlaştı. MS 453' te öldü.

İtalya'nın kuzeyinde Germanlerden kaçan Lombardlar şimdiki Lombardia denen bölgeye yerleşti.

Kavimler Göçü, Avrupa'nın sosyal yapısını önemli ölçüde değiştirdi. Batı Roma İmparatorluğu yıkıldı. Orta Çağ başladı. Önemli yer değiştirmeler oldu, yeni devletler oluştu. Asya'dan gelen kavimlerle Avrupa'daki kavimler karıştı ve geleceğin Avrupa ırkı oluştu (Caucasian).

ORTA ÇAĞ BAŐLIYOR

MS 476 'da Batı Roma'nın yıkılması ile Avrupa'nın kaos ağı olarak bilinen

Orta ağ başladı (476 – 1453).

Kavimler Göçü sonrası birçok yerde küçük devletler oluştu. Düzensizlik, yokluk ve cehalet kıtaya hakim oldu. Din öne çıktı, keşifler, kilise ve Papa önem kazandı. Din yobazlığı (Felaketler, dini cezadır anlayışı), aforoz, engizisyon ileri boyutlara vardı.

Vatikan ve Papa Avrupa'nın en önemli gücü haline geldi. Kral ve İmparatorların onayı bile Papa'ya bağlandı. Kiliseler çok zenginleşti.

Bu dönemde Doğu Roma imparatorluğu (Bizans) İstanbul ve bir kısım Anadolu'da yaşamaya devam etti, MS 527-1453.

İSLAM

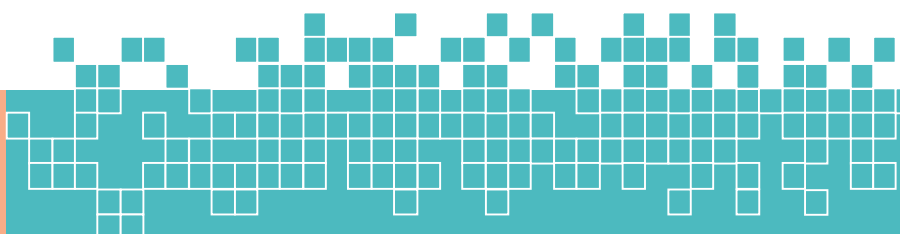
600 yılına kadar Avrupa, Arapları yeteri kadar tanımıyordu. İslam dininin doğması ile yeni din kısa sürede Arap yarımadası, Orta Doğu, Afrika Anadolu ve İspanya'ya yayıldı.

İslam Dünyası, 700-1200 yılları arasında (Moğol istilasına kadar) en parlak dönemini yaşadı. İslam dönemi buluşlarına Arap, Türk ve İranlıların katkısı oldu. Matematik alanında rakam ve sıfır sayısı, geometri, cebirle ilgili çok önemli gelişmeler oldu.

Astronomi, edebiyat, tıp, mimarlık alanlarında buluş ve eserler ortaya çıktı. Özellikle, Vatikan'ın katı tutumundan kaçan Hristiyan din adamlarının İstanbul'daki Ortodoks Kilisesine gelmeleri ve daha sonra özellikle İstanbul'un Türkler tarafından alınmasından sonra Güneydoğu Anadolu'daki eski Hristiyan merkezlerine (Nusaybin, Midyat gibi) geçmeleri önemli sonuçlar doğurdu. Buradaki Müslüman din adamları ile temas sonucu Antik Yunan döneminin düşüncesi güncelleşti, Aristo ve diğer fikir adamlarının eserleri Arapçaya çevrildi ve İslam fikir adamları tarafından yeniden yorumlandı.

İbni Rüşd, İbni Haldun, İbni Sina, Ömer Hayyam, Farabi, İbni Meymun, El Kındi gibi bilim adamları yetişti.

Bu gelişme ve ilerlemeler sonucu, Endülüs Emevileri dönemimde Avrupa ile yakın ilişki, Haçlı Seferleri ve İstanbul'un fethinden sonra Avrupa'ya taşına bilim ve din adamları Avrupa'da Rönesansın oluşumunda çok önemli etki yarattı.

İSLAM AYDINLANMA ÇAĞI NEDEN DEVAM EDEMEDİ

İslam Dünyasının altı yüzyıl (800-1400) devam eden aydınlanma çağı, değişik nedenlerle değişime ayak uyduramadı ve gelişimini sürdürmedi. Değişimin hızı kesildi, durakladı ve nihayet tamamen kayboldu, her şey tekrar geriye gitti.

*Moğol istilası, (1258 de Hulagu), bütün İslam alemini yakıp yıktı. 800 000 kişi öldü. Kültürel birikimin harap oldu. İslam alemine yağmacılar hakim olunca aydınlar dağıldı ve bitti.

* İslam Devletlerinin duraklama dönemine girmesi, devlet düzeninin giderek bozulması, yorgun ve huzursuz devlet başkanlarının değişimden korkması,

*Özellikle tıp alanında dini inançların bilimsel araştırmaya engel olması gelişmeyi engelledi,

*Bilim saraydan dışarı çıkamadı, halka inemedi, halkın yararına kullanılmadı. Hükümdara bağlı kaldı.

*Bilgi sadece öğrenme ve tartışmada kaldı. O zamanki bilim; tarım, barınma, giyim ve silahta gelişmeye yol açmadı. Bilinen veya yeni bulunan buluşların pratik hayata yansımaması ve halka faydasının olmaması gibi nedenlerle pozitif bilimlerin eğitimi medreseye girmedi.

*Hükümdarların kişisel tercih ve merakı bilim adamlarının kaderini etkiledi. Yöneticiler tutucu ise bilim adamları barınamadı.

* Özgür irade / Kadercilik kavgası yöneticilerin işine gelmedi.

*Bilim adamları cahil kitleleri hor gördü.

Sonuç olarak; bütün bunlar doğu dünyasında eğitim sisteminin modernleşmesini engelledi, teolojik eğitim 20.yy'a kadar devam etti. Bu yaklaşım nihayet ilk defa ülkemizde Cumhuriyetin ilanı ile son buldu, modern ve çağdaş eğitim ve araştırma başladı.

ORTA ÇAĞ AVRUPASI

Bu ağda Roma İmparatorluğu yıkılmış, Avrupa dağınık, küçük devletler halindeydi. stnlk Arap-İslam dünyasına geçmişti.

Almanya'nın başında Büyük Karl (şarlken) vardı ve Almanya'nın batısı ve Fransa'nın doğusu ona bağlıydı. şarlken, İtalya ve İspanya'yı da ele geçirdi ve doğudan gelen Avarları ve Slavları yendi. Doğu Almanya'da Germen soyundan gelen Saksonları da yenip büyük bir imparatorluk kurdu.

şarlken kendini "Roma Kralı" ilan etti. Dönemin Abbasi Halifesi Harun Reşit ile ilişki kurdu, MS 760-800.

şarlken ölünce lke; Almanya, Fransa ve İtalya diye e bölündü. Slavlar ayrı devlet kurdu, Almanya dağıldı, Kuzeyden gelen Vikingler (Danimarka ve Norman) ve Slavlar Almanya'yı işgal etti. Yine kuzeyden gelen Normanlar da Fransa'nın batısına yerleşti, (şimdiki Normandiya).

Sakson Kralı Otto, Almanya'da birliği yeniden sağladı, Macaristan'ı ele geçirdi, MS 945. Ardından Polonya, Slavya ve İtalya'yı aldı. 962 de Roma'yı da alıp Roma İmparatoru oldu (962).

Avrupa'da yaygın Derebeylikler oluşuyor. Beyler ve Dkler oluşuyor. Köylüler "Serf" sayılıyor.

Bu dönemde Normanlar (Viking asıllı) İngiltere'ye geçerek orada yerleşti.

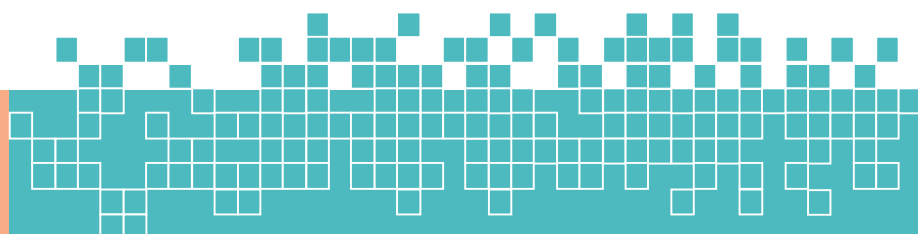
şVELYELER

şövalye süvari demektir. 1000 yıllarından sona şövalyelik başladı. Soylular doğal şvalyeydi. Savaş zamanı soylular (Derebeyler) süvarileri ile savaşa katılırdı. şövalyeler aynı zamanda özel tarikatlara törenle ye olurdu.

Bu dönemde Avrupa'da Almanya ve Fransa'da Derebeylik ve şato dönemi vardı.

şövalyenin amacı Tanrıya hizmetti. Papa bu durumu "Haçlı Seferleri" için kullandı. Hedef kutsal şehir Kudüs' ele geçirmektir (1000 – 1200 yılları).

Bu dönemde Alman Kralı I. Frederik (Barbarossa) döneminde kentler zenginleşmeye başladı. Derebeyi ve serf (köylü) dışında zengin olan bir yurttaş grubu oluştu.

MAGNA KARTA

İngiltere’de mezhep çatışması nedeniyle Papa Kral John’u aforoz etti. İngiliz soyluları krala isyan etti. Krala karşı 1215’te ‘‘Magna Karta’yı imzaladı. Buna göre kral yetkilerini soylularla paylaşıyordu. Magna Karta, insanlık tarihinde demokrasi alanında yapılan ilk ciddi adım sayılır.

Alman Kralı II. Frederick, Arapları ve dinleri iyi biliyordu. Din nedeni ile savaşmayı uygun bulmuyordu. 1200 yıllarında Araplarla dostluk kurdu. Toplumda din savaşlarının bitmesi gerektiği fikri yerleşmeye başladı.

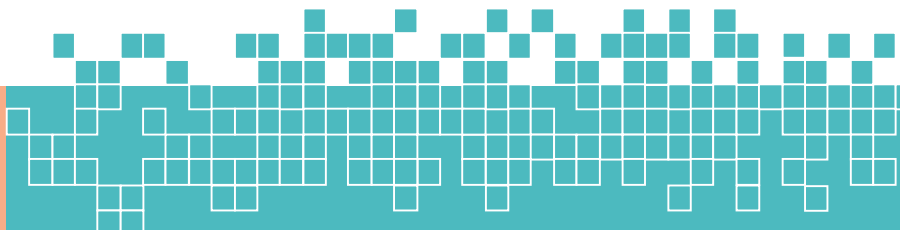
CENGİZ HAN

1241 de doğudan gelen Cengiz Han (Asıl ismi Temuçin), önderliğindeki Moğollar, Asya’da gerekli toprakları aldıktan sonra batıya yöneldi ve 1200’lerin başında Hazar denizinin kuzeyinden Avrupa’ya girdi. Polonya içlerine kadar ilerledi.

Cengiz Han önderliğindeki Moğolların istilasını bütün Avrupa’yı bir daha karıştırdı. Cengiz Han’ın ölümünden sonra Almanya’da Harsburg adındaki bir şövalye 1273’te kral oldu ve şimdiki Almanya’da toprak bütünlüğünü sağladı ve Almanya’yı kurdu. 1282 de oğluna Avusturya’yı verdi. Böylece Avusturya Devleti ilk defa kurulmuş oldu. Avrupa tarihi yeni bir döneme girdi.

Moğollar öte yandan Anadolu’ya sahip olan Selçuklu Devletini de yenip bütün Anadolu’yu istila etti. Anadolu’da düzen kalmadı, Selçuklu İmparatorluğunun yerini küçük beylikler aldı. Bu durum, Söğüt yöresine hakim olan Osmanlı Beyliğinin (1299) genişlemesiyle zamanla Osmanlı İmparatorluğunun hakimiyetine kadar devam etti.

Moğollar Anadolu’da yüz yıl kadar kaldı, ancak büyük bir yıkım bıraktı. Moğollar aynı zamanda Orta Doğu ve Anadolu’da hakim olan İslam Medeniyetine çok büyük zarar verdi. Önemli İslam merkezleri ve kütüphaneler yakıldı, yıkıldı. İslam aydınlanma çağı (700-1300) bundan önemli ölçüde etkilendi. Tutucu statüko hakim oldu. Avrupa’da ise yeni kurulan düzen Rönesans ve Reform Döneminin ve ilerdeki Sanayi Devriminin önünü açtı.

RÖNESANS (Yeniden Doğuş)

13. yy dan sonra Avrupa'da yeni bir uyanış ortaya çıktı. Rönesans etkisi ile üniversiteler açıldı. 1200 yılında Paris Üniversitesinde 20 000 öğrenci vardı. İtalya'da 1400'den sonra zengin kentler ve sanatsever zenginler oryaya çıktı. Özellikle Floransa bir sanat merkezi oldu.

Özgürlük, serbest düşünce öne çıktı. Eski Yunan ve Roma eserleri ve düşünürleri önem kazandı. Antik medeniyete, İslam medeniyeti de katıldı ve Avrupa yeni bir döneme girdi. Basım evleri, kitap yaygınlaştı. İletişim kolaylaştı. Barut farklı olarak silah ve top yapımında kullanıldı. Şövalyelik devri, Derebeylik dönemi bitti.

Amerika'nın keşfi (1492), Ortaçağın sonu Yeniçağın başlangıcı oldu.

Amerika kıtasına ilk varan denizci Amerigo Vespucci idi, ama Amerika'nın yeni bir kıta olduğunu anlayan İtalyan denizci Christofer Columbus oldu.

İspanyol Cortes (1485-1547), Orta Amerika'nın (Meksika) işgalini yapan yerlilere (Aztekler) katliam yapan denizci olarak tarihe geçti.

DİNDE REFORM

1517'de Almanya'da Martin Luther, Hristiyanlıkta bir reform hareketi başlattı Matbaa aracılığı ile İncil'in Almancaya çevirisi basıldı ve dağıtıldı. Avrupa yıllarca süren Katolik Roma Kilisesinin etkisinden kurtulmaya başladı.

Bu arada Avrupa'da mezhep Savaşları başladı. Luther liberal, Cizvitler ise katı anlayışa sahipti.

Avrupa'da kilise baskısı, engizisyon, cadılar, yoksulluk ve yorgunluk en üst düzeydeydi. Bu dönemde dini baskıdan rahatsız olan İngiltere, Almanya ve Fransa'da yaşayan halk yeni keşfedilen Amerika'ya yoğun olarak göç etmeye başladı. Artık Atlantik denizinin ötesinde yeni bir ülke ve güç merkezi kuruluyordu (Amerika Birleşik Devletleri).

Din alanındaki bu karmaşaya rağmen bilimsel alanda yeni icat ve buluşlarla yeni bir dönem başlıyordu. Rönesans yani yeniden doğuş başlamıştı. Galile, Kopernik ve diğer bilim adamları gelişimin öncüleriydi.

Bu arada Avrupa ve Orta Doğu'da zirvede olan Osmanlı Devleti, 1683 Viyana kuşatmasından sonra gerileme başlıyordu. Osmanlı Devleti ve İslam Dünyası Avrupa'daki bu gelişmelerin dışındaydı ve bu gelişmelere ayak uyduracak bilimsel ve teknik kapasiteye sahip değildi.

Bu arada, Rusya'da 16. yy da Korkunç İvan ve sonra Büyük Petro çar oldu. Rusya, Avrupa'daki rönesansı yakından takip ediyor ve yenilenme gerektiğini anlıyordu. Rusya Avrupa ile ilgileniyor, aradaki farkı kapatıyor yeni bir aktör oluyordu.

1711 – 1914 Prut Savaşı sonrasında, İsveç Kralı Demirbaş Şarl, Ruslara yenilip Osmanlıya sığındı.

AYDINLANMA ÇAĞI

Avrupa'da 1700'den itibaren “Aydınlanma Çağı” dediğimiz bilimde, sanatta, siyasette değişim ve gelişim içeren yani bir dönem başladı.

Yıllarca süren din ve mezhep savaşları bıkkınlık getirmişti. Yeni düşüncelere göre dinler farklı olabilirdi ancak hoşgörü ve anlaşma şarttı.

Tartışma ve şüpheye yer olmayan dogmatik din öğretisi terkedildi. Bilimsel devrimle beraber din öğretisinin dışına çıkıldı.

Sorunlar karşısında; “Bilmiyoruz... Merak ediyoruz... Gözlem ve teorem ile doğruyu arıyoruz... Doğruyu ispat ediyoruz... Teknolojide kullanıyoruz...” prensibi geçerli oldu.

“İnanca saygı, hoşgörü, akıl” bütün Avrupa'da geçerli oluyordu. Akıl ve bilimin ışığında düşünme ve araştırmanın daha üstün olduğu kabul edildi.

Önce İngiltere, sonra Fransa'da aydınlanma hızlandı.

Prusya Kralı Frederik ve Avusturya'da Kraliçe Maria Teresa (Fransa Kraliçesi Mary Antuanet'in annesi.) bu akıma öncülük etti.

Bu sırada Amerika'da daha kuruluş aşamasında demokrasi ve bilim yeni kurulan devletin ortak payda olarak kabul edildi.

Fransa ise değişime direnmeye devam ediyordu. XIV. Luis, XV ve XVI Luis lüks içinde yaşıyordu. Fransa'nın bu duyarsız dönemi, 1789 Fransız İhtilali ile sona erdi. Fransız

ihtilali yalnız Fransa’da değil bütün Avrupa hatta dünyada etkili oldu, birçok yerde düzen değişti.

Fransız İhtilali sırasında, Mirabo yoksulların isyanının öncüsü ve sözcüsü rolündeydi. Bastil Hapishanesinin baskını ihtilalin simgesi oldu. Soylulara düşmanlık üst düzeye çıktı. Kral ve Mary Antuanet idam edildi.

“Özgürlük, Eşitlik ve Kardeşlik” ortak nokta olarak kabul edildi ve “İnsan Hakları Beyannamesi” ilan edildi. Daha sonra seçim ve meclis oluşturularak demokrasiye geçildi.

Fransız İhtilali sırasında ortaya çıkan Jakobenler herkese karşı olanlardan oluşuyordu. Danton ve Robespiyer acımasızdı. Sonuç olarak binlerce insan giyotine gitti.

Yaşanan kargaşanın sonunda Fransa’da 1795’ te 5 kişilik kurul yönetti.

NAPOLYON

Napolyon, Korsikalı avukat bir babanın oğluydu. Askerde ismi, “Minik Vücut” oldu. Başarılı bir asker, akıllı, bilim insanlarına saygılı bir kişiydi. Askeri üstün başarısı ile kısa sürede yükseldi.

Fransa’nın başına geçtikten sonra Avrupa’yı işgal etti (Almanya, İtalya, İspanya), Mısır’ı aldı. 1804 Paris’te Kral oldu. Akrabalarını çevre ülkelerde kral yaptı.

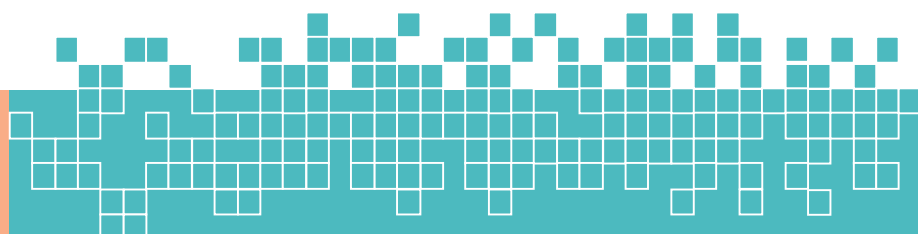
Çalkantılı geçen hayatında önce İngilizlere (Amiral Nelson) yenildi. Ardından 1812 ‘de Ruslara ve yenildi. Elbe Adasına sürgüne gönderildi. Tekrar kral oldu. İngiliz ve Almanlara Waterloo da yenilince silindi. Sürgünde öldü.

MAKİNE ÇAĞI

Fransız İhtilali bütün Avrupa’yı etkiledi. Özgür düşünce ve bilim insanlara yeni bir dünyanın kapılarını açtı. Yeni icat ve buluşlar yeni gelişmelere yol açtı. Yeni bir dönem başladı.

Buhar Makinesi, 1700’lerde Fransızlar tarafından bulundu.

1769’da İngiliz James Watt, madencilikte motor gücünü kullanarak devrim yaptı.

1807’de buharlı gemilerin denize açılması ile denizaşırı yolculukta devrim yaşandı. Artan üretimin dünyaya yayılması, dünyanın değişik bölgelerinden hammaddelerin getirilmesi kolaylaştı. Yeni kıtaların keşfi ile Avrupa’ya bol miktarda altın ve gümüş gibi değerli madenler geldi. Uzak Doğu ve yeni dünyanın ürünleri Avrupa’ya kolaylıkla ulaştığı için ticaret çok gelişti. Artık Avrupa Çağı başlıyordu.

1784’ de Lokomotif kullanımı ile demiryolları önemli ulaşım aracı oldu.

1753-1837 yılları arasında telgraf (Mors alfabesi) uygulamaya girdi.

1825’te dokuma tezgahı kullanımı ile üretimde devrim yaşandı.

Artan üretim ve ulaşım sisteminin organizasyonu için zaman birimi sorunu çözüldü. İngiltere Londra yakınındaki Greenwich saat diliminin başlangıcı olarak kabul edildi bütün dünyaya yaygın olarak kullanıldı.

Batı Avrupa Ülkelerinde halk sağlığı konusunda ciddi adımlar atıldı. Kanalizasyon, temiz içme suyu konularında gelişmeler başladı.

17. ve 18. yy dan sonra keşiflerle beraber bilimsel merak başladı. Dünya genelindeki gezilere bilim adamları da katıldı. Araştırma ve deneyler yapıldı. Darwin ve Mendel gibi bilim adamları çığır açan çalışmalar yaptı.

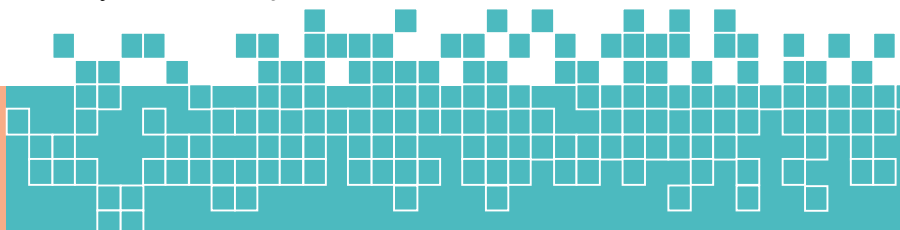
Antik medeniyetlere merak başladı. Napolyon Mısır seferinde yanında 100 bilim insanı götürdü. Bir süre sonra Hiyelograf yazısı çözüldü. (Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Mısır yıllarca işgal altında kalmasına rağmen antik Mısır medeniyeti ve piramitler merak edilmedi.)

SANAYİ DEVRİMİ

Makineleşme ve işgücü fazlalığı yeni sosyal sınıflar yarattı. Sosyalist fikirler ortaya açıldı. Karl Marks (1830) toplumu kapitalist ve proleter diye iki kısma ayıran fikirler geliştirdi.

1848 Avrupa’da ihtilaller ve karışıklık dönemi yaşandı. İngiltere en dengeli, zengin ve koloni sahibi olarak en önde gelen imparatorluk oldu.

Avusturya (Macar Krallığı) dağıldı. Almanya küçük devletlere ayrılıyor. Önemli bir devlet adamı olan Bismarck, Almanya’da yeniden bütünlük sağladı, Prusya’yı aldı. Avusturya’yı ayrı devlet olarak kurdu. Sosyalizme karşı önlem aldı.

1866'da İtalya nihayet birleşip tek devlet oluyor.

Fransa henüz imparatorluk halinde yönetildi. Rusya'da ise Çarlık Dönemi 1917 yılına kadar devam etti.

Bu arada koloniler nedeni ile İngiltere, İspanya ve Hollanda arasında deniz savaşları yaşandı.

DÜNYANIN PAYLAŞILMASI

19.'yy sonu ve 20 yy başında Avrupa en parlak dönemini yaşadı. Teknoloji ve bilim çok gelişti. Ülkeler üretim ve satış ile çok zengin oldu. Özellikle kolonileri olan ülkeler daha da zenginleşti.

Bütün ülkeler rakipleri karşısında askeri bakımdan da güçlü olma yarışına girdi. Donanma ve modern silah yarışı başladı.

Avrupa'da en avantajlı ülke İngiltere oldu. Her kıtada dominyon ve güçlü donanması vardı. Fransa, Portekiz, Hollanda, Belçika ve daha az oranda Almanya Afrika'yı paylaştı.

Uzak Doğu'da Japonya bilim ve teknikte önemli bir güç oldu. Yeni kurulan İtalya Osmanlıdan Libya'yı aldı.

1.DÜNYA SAVAŞI

Yeniden kurulan Avrupa düzeninde, Almanya yeni birlik olmasına rağmen teknolojide çok ileri gitti. Kuvvetli bir ordu ve donanma kurdu.

Bu durum Avrupa'yı patlamaya hazır barut fıçısı yaptı. Her ülke bir diğerinin açığını aramaya ve eski hesapları görmeyi düşledi.

Avusturya'nın kolonisi yoktu. Osmanlı dağılınca Sırbistan'ı yutmayı düşündü. Bu durum Rusları rahatsız etti. Avusturya veliahtı Saraybosna'da öldürülünce savaş başladı. Avusturya Sırbistan'a savaş açtı. Avrupa iki gruba ayrıldı. İngiltere, Fransa ve Rusya bir grup, Almanya-Avusturya, Osmanlılar ve Bulgaristan diğer grup oldu. İttifak ve İtilaf Devletleri. 1. Dünya Savaşı patladı. Yaklaşık 11 milyon insan öldü.

1917 Rus İhtilali sonucu, Rusya'nın savaştan çekilmesi, ABD'nin savaşa girmesi sonuç olarak. Almanya-Avusturya İmparatorluğu ve Osmanlı İmparatorluğu parçalandı. Çok büyük toprak kayıpları oldu. Savaştan Rusya, İngiltere ve Fransa kazançlı çıktı.

1.Dünya Savaşı sonunda topraklarını büyük ölçüde kaybeden Osmanlı Devletinde, Mustafa Kemal Kurtuluş Savaşı başlattı ve 1923'te yeni bir devlet Türkiye Cumhuriyeti kuruldu.

2.DÜNYA SAVAŞI

1940'lara doğru Avrupa'da yeniden savaş bulutları toplandı. Almanya lideri Hitler, 1. Dünya Savaşı sonuçlarını kabul etmeyen Almanya'yı yeni bir dünya savaşına soktu. Savaşa uzak doğudaki Japonya'da katıldı. Almanya, İtalya ve Japonya'ya karşı, Rusya, Fransa, İngiltere ve daha sonra ABD savaşa taraf oldu. Dünya tarihinin en kanlı savaşı yaşandı. 1945 yılında ABD'nin Japonya'da iki kente (Hiroşima ve Nagazaki) atom bombası atması sonrası savaş sona erdi.

Avrupa ve dünyada yeni bir düzen kuruldu.

Kaynaklar:

Dünya Tarihi, Çeviren Prof. Dr. Ahmet Mumcu

Medrese v Üniversite, Prof. Dr. Kemal Gürüz

Sapiens, Y N Harari

